Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

13 septembrie 2017*

„Trimitere preliminară – Aplicarea regimurilor de securitate socială – Lucrători migranți – Stabilirea legislației aplicabile – Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 – Articolul 14 alineatul (2) litera (b) punctul (i) – Persoană care desfășoară în mod obișnuit o activitate salariată pe teritoriul a două sau a mai multe state membre – Persoană angajată într-un stat membru și care desfășoară activități salariate pe teritoriul unui alt stat membru în perioada concediului fără plată de trei luni”

În cauza C-569/15,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Hoge Raad der Nederlanden (Curtea Supremă a Țărilor de Jos), prin decizia din 30 octombrie 2015, primită de Curte la 5 noiembrie 2015, în procedura

X

împotriva

Staatssecretaris van Financiën,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul L. Bay Larsen (raportor), președinte de cameră, domnii M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan și D. Šváby, judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: domnul M. Ferreira, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 14 decembrie 2016,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru guvernul neerlandez, de M. Bulterman și de M. Noort, în calitate de agenți;

– pentru guvernul ceh, de M. Smolek și de J. Vláčil, în calitate de agenți;

– pentru Comisia Europeană, de M. van Beek și de D. Martin, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 8 martie 2017,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: neerlandeza.

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 13 alineatul (2) litera (a) și a articolului 14 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați, cu lucrătorii care desfășoară activități independente și cu membrii familiilor acestora care se deplasează în cadrul Comunității, în versiunea modificată și actualizată prin Regulamentul (CE) nr. 118/97 al Consiliului din 2 decembrie 1996 (JO 1997, L 28, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 7), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 592/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iunie 2008 (JO 2008, L 177, p. 1) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 1408/71”).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între X, pe de o parte, și Staatssecretaris van Financiën (secretarul de stat pentru finanțe), pe de altă parte, în legătură cu o decizie de impunere privind plata impozitului pe venit și a contribuțiilor de asigurări sociale.

Cadrul juridic

3 Potrivit articolului 1 din Regulamentul nr. 1408/71:

„În sensul prezentului regulament:

(a) «*lucrător salariat*» și «*lucrător care desfășoară activități independente*» reprezintă persoana:
(i) care este asigurată în temeiul unei asigurări obligatorii sau facultative continue împotriva unuia sau mai multor evenimente neprevăzute corespunzătoare ramurilor unui regim de asigurări sociale care se aplică lucrătorilor salariați sau lucrătorilor care desfășoară activități independente ori printr-un regim special pentru funcționari;

[…]”

4 Articolul 13 din acest regulament prevede:

„(1) Sub rezerva articolelor 14c și 14f, persoanele cărora li se aplică prezentul regulament se află sub incidența legislației unui singur stat membru. Această legislație se stabilește în conformitate cu dispozițiile prezentului titlu.

(2) Sub rezerva articolelor 14-17:

(a) persoana care desfășoară o activitate salariată pe teritoriul unui stat membru se supune legislației statului respectiv chiar dacă își are domiciliul pe teritoriul altui stat membru sau dacă întreprinderea sau angajatorul la care persoana este încadrată își are sediul social sau adresa pe teritoriul altui stat membru;

[…]”

5 Articolul 14 din regulamentul menționat prevede:

„Regula enunțată la articolul 13 alineatul (2) litera (a) se aplică sub rezerva următoarelor excepții și circumstanțe:

[…]

(2) legislația aplicabilă unei persoane care desfășoară în mod obișnuit o activitate salariată pe teritoriul a două sau mai multe state membre se stabilește după cum urmează:

[…]

(b) persoana, alta decât cele prevăzute la litera (a), se supune:

(i) legislației statului membru pe al cărui teritoriu are reședința, dacă își desfășoară activitatea parțial pe acel teritoriu sau dacă aparține mai multor întreprinderi sau mai multor angajatori care își au sediul social pe teritoriul unor state membre diferite;

[…]”

Litigiul principal și întrebările preliminare

6 De la 1 martie 2006, X, resortisant neerlandez, are reședința și lucrează în Țările de Jos la un angajator stabilit în același stat membru.

7 X și angajatorul său au convenit că el va beneficia de concediu fără plată timp de trei luni, din luna decembrie 2008 până în luna februarie 2009 inclusiv. Într-o scrisoare din 12 noiembrie 2008, angajatorul său a precizat termenii și condițiile care se aplicau raportului de muncă în această perioadă de concediu. Acesta a indicat printre altele că, în perioada acestui concediu, contractul se va menține și că X își va relua atribuțiile obișnuite la 1 martie 2009.

8 Din luna decembrie 2008 și până în luna februarie 2009, X a locuit în Austria, unde a lucrat ca monitor de schi la un alt angajator stabilit în acest stat membru.

9 În anii următori, X nu a mai beneficiat de concediu fără plată. Din informațiile pe care administrația fiscală neerlandeză le-a colectat de la autoritățile austriece rezultă însă că, pentru exercițiul 2010, persoana interesată figurează în două rânduri în registrele de securitate socială austriacă în calitate de lucrător. Aceeași situație se regăsește pentru exercițiile 2011-2013 inclusiv, pentru care este înscris în aceste registre o dată pe an pentru o perioadă de aproximativ una sau două săptămâni.

10 Litigiul dintre X și secretarul de stat pentru finanțe privește calculul impozitului pe venit și a contribuțiilor la asigurările sociale aferente exercițiului 2009. Litigiul se referă în special la aspectul dacă, în lunile ianuarie și februarie 2009, X a fost asigurat în sistemul obligatoriu de securitate socială neerlandez și dacă era obligat, așadar, să plătească contribuții.

11 Fiind sesizat cu o cale de atac formulată împotriva hotărârii pronunțate de Rechtbank Gelderland (Tribunalul din Gelderland, Țările de Jos), Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (Curtea de Apel din Arnhem-Leeuwarden, Țările de Jos) a statuat că raportul de muncă dintre X și angajatorul său stabilit în Țările de Jos s-a menținut în perioada concediului fără plată și că legislația neerlandeză i se aplica și pentru lunilor ianuarie și februarie 2009.

12 Împotriva acestei decizii, X a formulat recurs la instanța de trimitere.

13 În acest context, Hoge Raad der Nederlanden (Curtea Supremă a Țărilor de Jos) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Titlul II din Regulamentul nr. 1408/71 trebuie interpretat în sensul că se consideră că un lucrător cu domiciliul în Țările de Jos, care își desfășoară activitatea în mod obișnuit în Țările de Jos și care beneficiază de o perioadă de concediu fără plată de trei luni, continuă să desfășoare o activitate salariată (și) în Țările de Jos atunci când i) contractul de muncă s-a menținut în perioada specificată și ii) această perioadă este considerată o perioadă în care se desfășoară o activitate salariată, în sensul aplicării Werkloosheidswet (Legea șomajului)?

2) a) Care este legislația aplicabilă în temeiul Regulamentului nr. 1408/71 atunci când acest lucrător desfășoară o activitate salariată într-un alt stat membru în timpul concediului fără plată?
   b) În acest context, prezintă relevanță faptul că persoana respectivă a desfășurat, de două ori în următorul an și o dată pe an în următorii trei ani, pentru o perioadă de aproximativ una sau două săptămâni, o activitate salariată în același stat membru, fără să mai fi beneficiat de concediu fără plată în Țările de Jos?"

Cu privire la întrebările preliminare

14 Prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 14 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din Regulamentul nr. 1408/71 trebuie interpretat în sensul că o persoană care are reședința și desfășoară o activitate salariată pe teritoriul unui stat membru și care, pe o perioadă de trei luni, beneficiază de concediu fără plată și desfășoară o activitate salariată pe teritoriul unui alt stat membru trebuie să fie considerată că desfășoară în mod obișnuit o activitate salariată pe teritoriul a două state membre în sensul acestei dispoziții.

15 În această privință, trebuie amintit că dispozițiile titlului II din Regulamentul nr. 1408/71, din care face parte articolul 14 alineatul (2), constituie, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, un sistem complet și uniform de norme privind conflictul de legi, al cărui scop este să supună lucrătorii care se deplasează în interiorul Uniunii Europene regimului de securitate socială al unui singur stat membru, astfel încât să se evite suprapunerea legislațiilor naționale aplicabile și complicațiile care ar putea rezulta din această situație (Hotărârea din 4 octombrie 2012, Format Urządzenia i Montaże Przemysłowe, C-115/11, EU:C:2012:606, punctul 29 și jurisprudența citată).

16 În acest scop, articolul 13 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71 consacră principiul potrivit căruia persoana care desfășoară o activitate salariată pe teritoriul unui stat membru se supune legislației statului respectiv chiar dacă are domiciliul pe teritoriul altui stat membru (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 octombrie 2012, Format Urządzenia i Montaże Przemysłowe, C-115/11, EU:C:2012:606, punctul 30).

17 Acest principiu a fost însă formulat „[s]ub rezerva articolelor 14-17" din Regulamentul nr. 1408/71. Astfel, în anumite situații specifice, aplicarea pură și simplă a regulii generale prevăzute la articolul 13 alineatul (2) litera (a) din acest regulament ar risca să nu elimine, ci, dimpotrivă, să creeze, atât pentru lucrător, cât și pentru angajator și pentru organismele de securitate socială, complicații administrative care ar putea avea ca efect împiedicarea exercitării liberei circulații a persoanelor vizate de regulamentul respectiv (Hotărârea din 4 octombrie 2012, Format Urządzenia i Montaże Przemysłowe, C-115/11, EU:C:2012:606, punctul 31).

18 Articolul 14 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din Regulamentul nr. 1408/71 prevede că persoana care desfășoară în mod obișnuit o activitate salariată pe teritoriul a două sau a mai multe state membre se supune legislației statului membru pe al cărui teritoriu are reședința dacă desfășoară o parte a activității sale pe acel teritoriu.

19 Rezultă din această dispoziție, care derogă de la regula generală a legăturii cu statul membru de angajare, că aplicarea sa este subordonată condiției ca persoana interesată să desfășoare în mod obișnuit o activitate salariată pe teritoriul a două sau a mai multe state membre.

20 Prin urmare, o situație precum cea în discuție în litigiul principal nu va putea intra sub incidența articolului 14 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din Regulamentul nr. 1408/71 decât dacă persoana vizată care beneficiază de concediu fără plată timp de mai multe luni de la angajatorul său, care menține raportul de muncă, poate fi considerată, pe durata acestui concediu, că desfășoară o activitate salariată în sensul acestei dispoziții în statul membru pe teritoriul căruia s-a acordat acest concediu.

21 Trebuie să se sublinieze în această privință că, referitor la suspendarea unui raport de muncă pe durata concediului pentru creșterea copilului, Curtea a decis că o persoană are calitatea de „lucrător”, în sensul Regulamentului nr. 1408/71, în cazul în care este asigurată, chiar și pentru un singur risc, în temeiul unei asigurări obligatorii sau facultative în cadrul unui regim general sau special de securitate socială prevăzut la articolul 1 litera (a) din același regulament, iar aceasta indiferent de existența unui raport de muncă (Hotărârea din 7 iunie 2005, Dodl și Oberhollenzer, C-543/03, EU:C:2005:364, punctul 34).

22 Pe de altă parte, decurge din jurisprudența Curții că, deși dispozițiile titlului II din Regulamentul nr. 1408/71, spre deosebire de cele care figurează în titlul I al acestui regulament, se referă la persoane care desfășoară o activitate salariată sau independentă, iar nu la lucrătorii salariați sau care desfășoară activități independente, o interpretare logică și coerentă a domeniului de aplicare personal al regulamentului menționat și a sistemului de norme care reglementează conflictul de legi pe care îl instituie impune interpretarea noțiunilor în cauză din titlul II al regulamentului în lumina definițiilor de la articolului 1 litera (a) din acesta (a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 1997, de Jaeck, C-340/94, EU:C:1997:43, punctul 22, precum și Hotărârea din 30 ianuarie 1997, Hervein și Hervillier, C-221/95, EU:C:1997:47, punctul 20).

23 În consecință, tot astfel cum calificarea unui lucrător ca salariat sau ca lucrător care desfășoară activități independente, în sensul Regulamentului nr. 1408/71, rezultă din regimul național de securitate socială la care lucrătorul este salariat, prin „activități salariate” și prin „activități independente” în sensul titlului II din Regulamentul nr. 1408/71 trebuie înțelese activitățile care sunt considerate astfel potrivit legislației aplicabile în materie de securitate socială în statul membru pe teritoriul căruia se desfășoară aceste activități (a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 1997, de Jaeck, C-340/94, EU:C:1997:43, punctul 23, precum și Hotărârea din 30 ianuarie 1997, Hervein și Hervillier, C-221/95, EU:C:1997:47, punctul 21).

24 De asemenea, în măsura în care o persoană își păstrează calitatea de lucrător salariat pe perioada concediului fără plată care i-a fost acordat de angajatorul său, este posibil să se considere că această persoană desfășoară o activitate salariată în sensul titlului II din Regulamentul nr. 1408/71 în pofida suspendării principalelor obligații care decurg din acest raport de muncă în această perioadă determinată.

25 Astfel, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, în care legislația națională aplicabilă în materie de securitate socială prevede, potrivit instanței de trimitere, că o persoană care beneficiază de concediu fără plată timp de mai multe luni continuă să desfășoare o activitate salariată în această perioadă de concediu, această persoană va fi considerată în perioada amintită că desfășoară o activitate salariată în sensul titlului II din Regulamentul nr. 1408/71 în statul membru pe teritoriul căruia se acordă acest concediu.

26 Într-o astfel de ipoteză, dacă persoana respectivă desfășoară o activitate salariată pe teritoriul unui alt stat membru în această perioadă, situația sa va putea intra sub incidența articolului 14 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din Regulamentul nr. 1408/71 în măsura în care activitățile desfășurate pe teritoriul acestui din urmă stat membru au un caracter obișnuit și semnificativ (a se vedea în acest sens Hotărârea pronunțată astăzi, X, C-570/15, punctul 19).

27 Pentru a aprecia caracterul obișnuit și semnificativ al activităților desfășurate pe teritoriul acestui din urmă stat membru în perioada amintită, trebuie avute în vedere, în special, durata perioadelor de activitate și natura muncii salariate astfel cum sunt definite în actele contractuale, precum și, dacă este cazul, caracterul real al activităților desfășurate (a se vedea în acest sens Hotărârea pronunțată astăzi, X, C-570/15, punctul 21).

28 În aceste condiții, instanța de trimitere va trebui să verifice dacă activitatea salariată desfășurată în Austria de persoana interesată în cele trei luni în discuție în litigiul principal prezintă un caracter obișnuit și semnificativ, împrejurarea că această persoană a desfășurat sau nu a desfășurat o astfel de activitate ulterior perioadei menționate fiind lipsită de relevanță în această privință.

29 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 14 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din Regulamentul nr. 1408/71 trebuie interpretat în sensul că o persoană care are reședința și desfășoară o activitate salariată pe teritoriul unui stat membru și care, pe o perioadă de trei luni, beneficiază de concediu fără plată și desfășoară o activitate salariată pe teritoriul unui alt stat membru trebuie să fie considerată că desfășoară în mod obișnuit o activitate salariată pe teritoriul a două state membre în sensul acestei dispoziții, în cazul în care, pe de o parte, în această perioadă, ea este considerată că a desfășurat o activitate salariată potrivit legislației în materie de securitate socială a primului stat membru și, pe de altă parte, activitatea desfășurată pe teritoriul celui de al doilea stat membru prezintă un caracter obișnuit și semnificativ, aspect pe care trebuie să îl verifice instanța de trimitere.

Cu privire la cheltuielile de judecată

30 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Articolul 14 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați, cu lucrătorii care desfășoară activități independente și cu membrii familiilor acestora care se deplasează în cadrul Comunității, în versiunea modificată și actualizată prin Regulamentul (CE) nr. 118/97 al Consiliului din 2 decembrie 1996, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 592/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iunie 2008, trebuie interpretat în sensul că o persoană care are reședința și desfășoară o activitate salariată pe teritoriul unui stat membru și care, pe o perioadă de trei luni, beneficiază de concediu fără plată și desfășoară o activitate salariată pe teritoriul unui alt stat membru trebuie să fie considerată că desfășoară în mod obișnuit o activitate salariată pe teritoriul a două state membre în sensul acestei dispoziții, în cazul în care, pe de o parte, în această perioadă, ea este considerată că a desfășurat o activitate salariată potrivit legislației în materie de securitate socială a primului stat membru și, pe de altă parte, activitatea desfășurată pe teritoriul celui de al doilea stat membru prezintă un caracter obișnuit și semnificativ, aspect pe care trebuie să îl verifice instanța de trimitere.

Semnături